

DA MOŽGANČKI MED POČITNICAMI NE BODO ZASPALI

Ne dovolimo, da poletni vetrc odnese težko prigarana znanja naših otrok

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji Viva, julij 2002)

V šolah je še zadnjič pozvonil šolski zvonec in otroci so se veselo pognali proti izhodnim vratom v prelep sončen dan, vsak svojim dogodivščinam naproti. Vsi so se veselili počitnic; odličnjaki zato, ker se bodo lahko pohvalili s svojim spričevalom, manj uspešni učenci pa zato, ker bodo pred šolo končno imeli dva cela meseca miru. Naša Tinka je bila med temi zadnjimi; kako zelo se je veselila počitnic, saj ji ne bo treba pisati, še huje: računati in glasno brati. To so bile namreč dejavnosti, ki jih je v šoli od srca sovražila, saj je imela z njimi cel kup težav, poleg tega pa so se ji zadnjič pričeli posmehovati tudi sošolci, ko ni zmogla glasno prebrati odstavka do konca. Globoko v srce se ji je usedla tudi izjava nesramnega Tilna, ki ji je odsekano zabičal, da ne bo mogla hoditi več v njihovo šolo, če bo tako slabo računala. Doma, kjer imajo veliko kmetijo in je poleg nje še pet otrok, bo poleti veliko opravil, tako da je ne bo nihče pretirano spominjal na šolo in bo za dva meseca lahko brezskrbno zaprla misli pred njo v temno omaro.

Marko je bil med tistimi nekaj učenci, ki iz šole niso prileteli kot aktivirana bomba, temveč se je držal bolj v ozadju, klavrno je poskakoval ob zvokih žalostne, žvižgajoče si melodije. Ni poznal naše Tinke in njene zgodbe, vendar so ga v šoli pestile zelo podobne težave kot njo, čeprav je bil za odtenek boljši pri računanju in malce okornejši pri zapisovanju besed v zvezek, saj ni še popolnoma ugotovil, ali ga ne uboga pisalo, ali se črke v besedah namenoma preskakujejo in včasih celo brez vzroka izginejo neznano kam. Marko se počitnic ni veselil, saj mu je mama zaradi zadostnega uspeha prepovedala izlet na morje s šolsko kolonijo, prav tako pa bo zanj skrbela babica, ko bodo šli starši in starejši brat avgusta na morje. Marko bo cele počitnice doma, saj mu je mama priskrbela dva inštruktorja, enega za matematiko, drugega za slovenski jezik, ki ga bosta obiskovala vsak dan, tako da niti slučajno ne bo za najmanjši hipec pozabil na šolo.

Ko sta se Tinka in Marko jeseni z grenkimi mislimi vrnila v šolo, se ne glede na njun različno preživet počitniški čas njune težave niso kaj dosti spremenile.

Napačna mnenja staršev

Nekaj povsem običajnega je, da smo si ljudje med seboj različni in tako se med seboj razlikujejo različne družine in starši v njih. Nekateri starši so podobni Tinkinim staršem, ki so zaradi svojih delovnih obvez in socialnih razmer preveč obremenjeni, da bi se lahko ukvarjali z učenjem in učnim uspehom svojega otroka še med počitnicami. Nekateri starši si mislijo, da so učitelji v šolah tisti, ki v celoti poskrbijo za akademski napredek njihovega otroka, saj so vendar plačani za to; tako ali tako pa je osnovna šola nezapletena stvar, saj tudi sami niso imeli težav z njo in je minila prej kot so se sploh zavedali. Starši, ki so imeli sami težave v osnovni šoli, lahko na otrokove težave reagirajo različno; pred težavami si v svoji nemoči zatiskajo oči in bežijo stran od njih, drugi se popolnoma predajo otroku in postanejo obremenjeni in zagrenjeni zaradi njegovih težav, spet tretji pa v svoji nemoči poiščejo kup inštruktorjev, ki bodo za otroka skrbeli tudi poleti.

V končnem bi lahko starše razdelili na dva pola: prvi so tisti, ki dajo otroku med počitnicami popolno svobodo in skupaj z njim pozabijo na šolo in zoprne naloge, drugi pa med počitnicami; pogosto zaradi strahu pred novim šolskim letom; svojega otroka maksimalno preobremenijo s šolo in mu skoraj ne pustijo dihati. Na žalost naših otrok se le malo staršev ustali na sredini med obema poloma.

Napačna mnenja otrok

Otroci, ki komaj čakajo na počitnice, ne glede na to, ali imajo težave ali ne – v končnem so vsi samo razigrani otroci – zadnji dan šole svoje torbice zalučajo visoko v zrak, veselo skačejo po prej urejenih zvezkih in jih nekateri celo pomečejo v smeti, knjige in učbenike pa zabašejo na nevidna mesta v omarah in predalih. Skrijejo celo peresnice, saj bi jih pogled na njih lahko opozarjal na to, da morajo kaj napisati. Ko »skrbno poskrbijo« za svojo šolsko lastnino, njihova ušesa postanejo imuna na besedico šola in vse njene izpeljanke, misli pa jih vlečejo na široke travnike, gozdove, jezera in morja, kjer navidezno ni nobena najmanjša zadevica povezana z grozljivo »teto Šolo«.

Vsi skupaj potrebujemo zlato sredino

Naši otroci so med šolskim letom zelo obremenjeni, ne glede na to, kateri razred obiskujejo. Obremenjenost se proti koncu leta zaradi spomladanske utrujenosti, naveličanosti in zaključevanja ocen le še stopnjuje in povsem razumljivo je, da bi si otroci želeli dva meseca le brezskrbno postopati naokoli, se namakati v morju ali le lenariti na domačem vrtu. Otrokom zelo veliko pomeni, če sem med počitnicami kam odpravijo, pa naj bo to na morje, k babici ali v planine. Vsako potovanje je za njih mali praznik in sprememba okolja jih napolni z novo energijo. Zato naj si starši le vzamejo čas in svojega otroka med počitnicami kam odpeljejo, pa čeprav le za nekaj dni ali celo le en sam dan. Otroku nikoli ne smemo očitati slabega šolskega uspeha in mu o tem pridigati cele počitnice, saj bodo od tega vsi odnesli le slabo voljo in prepire. Prav tako otroka ne smemo kaznovati za slab uspeh tako, da ga ne jemljemo s seboj na izlete, saj si zanj sploh ne bi mogli izmisliti hujšega udarca. Otroka med počitnicami spodbujamo tudi k drugim dejavnostim in k pomoči doma, s čimer lahko »odsluži« za slab šolski uspeh in si z delom prisluži izlet. Dovoliti mu moramo nekaj prostega časa, ki ga bo imel popolnoma za sebe in ga bo porabil za svoje konjičke. Zavedati se moramo, da bo otrok, ki bo poleti preobremenjen in bombandiran s preveč dejavnosti, septembra v šolske klopi sedel utrujen in nejevoljen.

Nevidna poletna šola

Če je otrok v šoli doživljal različne neuspehe, zelo vidno odklanja učenje. Njegovi neuspehi so se lahko pojavljali zaradi prevelikega napora, težave z organizacijo, zaradi preobilice novih navodil ali strahu pred grajo. Morda ga bega bivanje v prostoru z veliko osebami, se boji osmešiti pred sošolci ali pa je le duševno preobremenjen. Z »nevidno poletno šolo« morajo starši čimbolj zmanjšati vpliv teh pojavov. Z lastnim delovnim ritmom se bomo izognili preutrujenosti, ker dobro poznamo svojega otroka, mu bomo dobro organizirali dejavnosti in ga spodbujali k aktivnem sodelovanju in samostojnosti. Poletna šola ne sme imeti na prvi pogled (otrokov pogled) popolnoma nič skupnega z besedico šola in njenimi izpeljankami. Starši se morajo potruditi, da vse dejavnosti zavijejo v rožnati papir, pod katerim pa se seveda skrivajo vse prvine šolskih dejavnosti (pisanje, branje, računanje, razvijanje pozornosti). Odrasli ne smejo pustiti, da se težko prigarano delo v času dveh

mesecev izpuhti v nič. Z različnimi dejavnostmi morajo preko otrokovih močnih področij vplivati na področja s težavami. Verjetno si noben starš ne želi, da njegov otrok jeseni ne bo znal več pisati, zato ker med počitnicami ni niti enkrat samkrat prijel za pero.

Nekaj primerov poletnih dejavnosti v rožnatem papirju, z rumeno pentljo

- Reševanje križanke – V naših prodajalnah se pojavlja veliko otroških ugankarskih revij, ki so zelo primerne za izboljševanje besednega zaklada in pravilnega zapisa besede.
- Metanje kamnov – Ko sedimo na plaži, se gremo lahko različne igre s kamni, od tega, da štejemo, koliko kamnov je vrgel v vodo naš nasprotnik, do tega, da seštejemo količino kamnov, ki so jih v vodo vrgli vsi tekmovalci v enem krogu, dveh krogih, vseh krogih. Če pri sebi nimamo pisala, si število padlih kamnov označujemo tako, da zbiramo prazne polžje hišice za enice in paličice za desetice. Otrok bo tako utrjeval razmerja med deseticami in enicami, uril svoje številske predstave in računanje.
- Pisanje kartic – Iz malo tršega papirja izrežemo pravokotnike v velikosti pisma. Na eno stran naj otrok nariše motiv iz počitnic (ladja, sonce, gore,...), na drugo stran pa naj napiše sporočilce izmišljeni osebi na izmišljen naslov. Tako se igramo, da smo neke druge osebe in si med sabo pošiljamo zabavna sporočila. Na podoben način lahko otrok izdelava kartice in jih pošlje svojim prijateljem in znancem. Tako bo na zabaven način utrjeval zapis besed, sestavljanje povedi in izboljševal grafomotoriko.
- Iskanje podobnosti, razlik – V že omenjenih revijah se pojavlja veliko nalog, ki zahtevajo, da otrok med dvema slikama poišče podobnosti, razlike ali vsiljene elemente. Take vaje so zelo dobre za otroke s kratkotrajno pozornostjo, urijo pa tudi spomin za vidne dražljaje.
- Prebiranje drobnarij – Če imamo možnost v naravi naberemo čimveč drobnih predmetov (polžje hišice, drobni kamenčki, koruzna zrna, fižol,...) ali jih poiščemo doma (vijaki, matice, kovinski in plastični zamaški,...) in jih pomešamo v veliko posodo. Otrok mora po dogovorjenem pravilu predmete razvrstiti v ločene

posodice (prazne posode od margarine, namazev,...). Bolj kot je otrok sposoben, bolj podobne predmete mu lahko ponudimo (npr. vijaki-žebliji). S tako vajo izboljšujemo drobno motoriko in s tem tudi grafomotoriko, ter krepimo sposobnosti razvrščanja in vidnega zaznavanja. Za vsako skupino predmetov lahko tudi zapišemo smešno poved.

Na podobne načine si starši lahko izmislijo kup zanimivih in prikupnih dejavnosti, ki jih prilagodijo potrebam svojega otroka. Z zagotovostjo lahko zatrdim, da se bo ob dobri izvedbi lahko zabavala in kratkočasila cela družina na počitnicah, kjerkoli jih bo že preživljala.